

Скірка Ірина. Психологічні особливості лідера у студентській групі

У статті проаналізовано значення лідера у студентській групі. Подано визначення терміну “лідер” та “лідерство”. Визначено основні ознаки, які об'єднують студентів у групах, ознаки сприятливого мікроклімату у колективі. Також визначено основні психологічні особливості лідера та необхідні йому навички, здібності та якості.

Нинішня соціально-економічна ситуація в Україні вимагає появи серед молодого покоління справжніх лідерів – активних, прогресивних, освічених фахівців, які згодом будуть здатні очолити управління державними або громадськими організаціями, можуть бути залучені до процесів розвитку країни.

Навчання у вищих навчальних закладах (далі ВНЗ), участь у студентському житті створює сприятливе середовище для реалізації та розвитку лідерських якостей. Сучасні українські ВНЗ активно сприяють, залучають і підтримують студентів у їх прагненнях проявити себе. Створюють студентські об'єднання, організації самоврядування, але перш за все стартові можливості у виявленні лідерських якостей надає студентська група. Лідерство це здатність людини впливати на інших, спонукати до дії, надихати на активність. Лідерство є механізмом інтеграції студентів у групі.

Студентів у групі поєднує: спільна мета; спільна навчально-професійна діяльність; зв'язки ділового та особистісного характеру (активна участь кожного студента в житті групи – хороша школа надбання належного досвіду жити й працювати в будь-якому виробничому колективі); однорідність складу групи за віком; висока поінформованість один про одного (і про успіхи, і про особисте життя); високий рівень самоврядування; обмежений час існування.

Хто ж такий лідер у студентській групі? Безумовно, це людина, яка бере активну суспільну та громадську позицію і здатна об'єднати біля себе однодумців. Лідер акумулює в собі

соціально-психологічний досвід групи, її субкультурні характеристики, виражає її інтереси, потреби, ініціює їх реалізацію та захист. Лідер у групі має забезпечувати у колективі позитивний соціально-психологічний мікроклімат.

Основними ознаками такого мікроклімату є:

- достатня поінформованість кожного студента про загальну мету та завдання групи;
- довіра та висока вимогливість один до одного;
- доброзичлива, ділова критика, вільне висловлювання своїх думок щодо справ групи;
- кожний студент задоволений міжособистісним спілкуванням у групі, тобто її морально-психологічним мікрокліматом.

Лідер у студентській групі має навчитися приймати рішення, уникати невігідних ситуацій чи, навпаки, створювати вигідну сукупність обставин.

Основними психологічними ознаками лідера в студентському колективі є: впевненість у власних силах; зацікавленість у досягненні групової мети; енергійність; ініціативність; соціальна активність; емоційна стійкість; організаторські здібності; розумові здібності; доброзичливість; емпатія; емоційна привабливість.

Також дослідник Р.М.Стогдилл запропонував свій перелік якостей, які мають бути притаманні кожному лідеру:

- фізичні якості – активний, енергійний, здоровий, сильний;
- особистісні якості – пристосовуваність, впевненість у собі, авторитетність, прагнення до успіху;
- інтелектуальні якості – розум, уміння прийняти потрібні рішення, інтуїція, творче начало;
- здібності – контактність, легкість у спілкуванні, тактовність, дипломатичність.

Лідер здійснює найбільший психологічний вплив на групу загалом і окремих її членів, коли виступає в ролі координатора, організатора групових справ. Для регулювання стосунків у групі загалом лідер повинен бути об'єктивним, дружнім, не підтримувати конкуренцію між окремими студентами чи неформальними групами, які можуть утворюватись у групі, враховувати особливості кожного студента, бути справедливим. Дейл Карнегі зазначав, що "успішність праці підприємця залежить на 15% від професійних знань і на 85% – від вміння встановлювати свої стосунки з робітниками та між ними". Так можна сказати і про стосунки лідера і інших членів

студентського колективу. Міжособистісне спілкування насамперед залежить від позиції і ставлення один до одного. Важливим вмінням студентського лідера є здатність налагоджувати стосунки між усіма членами групи, залучати студентів до спільних справ та прогнозувати наслідки тих або інших спільних справ.

Лідер передає своєму оточенню знання, навички, моральні цінності. Особисті позитивні якості лідера є взірцем для наслідування і предметом поваги з боку його оточення. Вироблення організаторських, управлінських якостей лідера - проблема його власного навчання і виховання. Для лідера необхідно сформулювати і згуртувати колектив чи групу, визначити її цілі, поставити перед людьми, які входять до складу групи, необхідні завдання, визначити засоби та виявити резерви досягнення мети, забезпечити контроль за виконанням.

Висновок. Отже сьогодні відчувається гостра потреба в новому поколінні лідерів зі стратегічним мисленням та організаторськими здібностями. Формування лідерських якостей у молоді починаються з малої групи, прикладом якої є студентська група. Тут молодий лідер вчиться самостійно та свідомо приймати відповідальні рішення, працювати в команді, будувати стосунки з іншими людьми, створювати оптимальний та комфортний мікроклімат в колективі.

Список джерел:

1. Дяків О. Структура лідерських компетенцій менеджера / О. Дяків, С. Прохоровська // Науковий вісник ПУЕІУ. –2014. – №6 (62) 2013. – с. 48–55.
2. Кордонська А.В. Формування особистості лідера в студентському колективі / А.В. Кордонська // XIII Міжнародна наукова інтернет-конференція “СОЦІУМ. НАУКА. КУЛЬТУРА” (25-27 січня 2017 року). Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://intkonf.org/kordonska-a-v-formuvannya-osobistosti-lidera-v-studentskomu-kolektivi/>
3. Наталя Козак. Лідерство у студентському середовищі. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/5591/1/%D0%9A%D0%9E%D0%97%D0%90%D0%9A%20%D0%9D..pdf>
4. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія студентської групи. – Режим доступу <http://www.psyh.kiev.ua>